

— Romský jazyk na Pedagogické fakultě UK v Praze

Kurzy romského jazyka jsou na PedF UK nabízeny studentům katedrou speciální pedagogiky od roku 1990. Cílem volitelného kurzu je zprostředkovat studentům hlubší poznání kultury Romů prostřednictvím studia jazyka. Jazykové kurzy jsou doplňkem povinného kurzu „Základy oboru romistika pro pedagogy“. Uvedený kurz, vedený paní docentkou Evou Šotolovou, absoljuje každý rok kolem stovky studentů. Je povinný pro studenty speciální pedagogiky, a to všech kombinací (psychologie, učitelství, obor) – tito studenti naplní kurz přibližně z 50–60 procent, zbytek studentů volí kurz čistě ze zájmu (nejen studenti Pedf). Z nabídky kurzů – v rámci rozšiřující jazykové přípravy, kam patří znakový jazyk, alternativní komunikace a romský jazyk – povinně volí jeden z předmětů pouze studenti oborové (jejich počet v ročníku se pro představu pohybuje kolem 10 až 15) – 20 až 50 procent těchto studentů si vybere romštinu.

První ročníky romštiny bývají nejsilnější a s přibývajícím semestry odpadají studenti, pro které kurz není povinný. V současné době dobíhá starý studijní program pro magisterské studium – tzn. že v současné době navštěvují šestý semestr romštiny pouze tři oborové studenti. Studenti nového – bakalářského programu začínají s romštinou až od třetího ročníku – tzn. že začátečníci nastoupí až příští rok. Vzhledem k tomu, že kurzy probíhají od roku 1990 a odchodit plný počet semestrů museli minimálně studenti oborové, odhadují jejich celkový počet na několik desítek (mezi 80 až 100 studenty).

Dlouholetou lektorkou kurzu „Romský jazyk“ byla paní doktorka Hana Šebková, která dokázala ve svých studentech vzbuzovat nejen zájem o romský jazyk, ale především vlastním příkladem, svou skromností, pokorou a hlubokou úctou k romskému jazyku a jeho mluvčím, studenty k podobným postojům přirozeným způsobem vychovávala. Byla obdařena darem vynikajícího vypravěče, kterým si vždy získala pozornost i méně snaživých studentů. Poutavým způsobem se snažila předávat etnokulturní poznatky o životě, zvyklostech a tradicích slovenských Romů. Po nepříznivém zásahu osudu převzaly vedení kurzů postupně romistky Jana Kramářová a Helena Sadílková. A poté, od října r. 2005, absolventka speciální pedagogiky a logopedka Veronika Pletichová.

V minulých letech měli studenti speciální pedagogiky možnost studovat romský jazyk v průběhu čtyř let (od prvního do čtvrtého ročníku). Přístup do kurzů měli i ostatní studenti Karlovy Univerzity, využívali je například studenti Filozofické fakulty UK (obor sociální práce, etnologie, atp.) Nyní, po změně studijního programu, je situace méně příznivá. Podle nových pravidel mají studenti možnost začít se studiem až v posledním semestru bakalářského studijního programu a následně pokračovat v průběhu magisterského studia. Stávající nabídka se nám zdá nedostatečná a ani nepokrývá aktuální zájem studentů. S ohledem na skutečnost, že výuka romského jazyka významně přispívá k rozvoji interkulturního vzdělání budoucích pedagogů, příznivě ovlivňuje vzhled pedagogů do obtíží romských žáků v českém jazyce, je prostředkem ocenění a hlubšího proniknutí do romské kultury a nepochybně přispívá k úctě k tomuto jazyku, chtěli bychom rozšířit výuku romského jazyka nad rámec studia speciální pedagogiky. Jsme přesvědčeni, že by bylo vhodné motivovat a zapojit do studia i budoucí pedagogy na běžných školách a také se o to budeme snažit.

Motivace studentů ke studiu romského jazyka (všichni ze třetího ročníku romštiny, po šesti semestrech výuky)

Bětka Jantová:

„Proč se učím romsky?

Romsky jsem se začala učit proto, že mě baví cizí jazyky. Romština mě začala bavit a díky jazyku člověk může i trochu nahlédnout do mentality daného národa.“

Jana Trochtová:

„Proč jsem se rozhodla studovat romštinu a kde ji využiji?

Na naší fakultě si studenti speciální pedagogiky oborově povinně volí jeden ze tří předmětů, které se zabývají výukou různých typů komunikací. Jedná se o znakový jazyk, o alternativní komunikace a o romský jazyk. Tyto předměty si studenti volí podle vlastního uvážení. Některí již na začátku studia vědí, čím se chtějí zabývat, a tak volí podle blízkosti k jejich oboru. Jiní volí podle sympatií k tomu či jinému jazyku.

Já jsem se rozhodla studovat etopedii, což je obor, kde se poměrně často setkáváme s Romy a kde se jen ve výjimečných případech setkáme s někým se sluchovým či mentálním postižením. Tudíž jsem se rozhodla pro studium romského jazyka.

Romština je velice zajímavá. Zní mi jako velice exotický jazyk, někdy se musím až smát zajímavým výrazům, které mnohdy evokují úplně jiné významy, než ty odpovídající. Na druhou stranu se často pozastavím nad tím, jak je tento jazyk krásný a zvučný. Bohužel mě ale

i často zlobí, výslovnost stejných slov je často odlišná, gramatika se také čas od času v člancích liší, některá česká slova nemají romský ekvivalent, apod. Ale to prostě k této kultuře a tomuto jazyku patří.

Musím říct, že jsem ráda, že tento jazyk mohu studovat, i když mám pocit, že ve své praxi jej stejně nebudu využívat příliš často. I když jsem už měla tu čest promluvit romsky s romskými dětmi. Při jedné soutěži na propagační akci neziskových organizací si dva kluci radili romsky, tak jsem je jemně upozornila, že jim rozumím a že by toho mohli nechat. Doce-la se divili a razení přestalo. Budu jen ráda, když budu moci romštinu používat co nejvíce.“

Pavol Janto

„Proč jsem si vybral studium romského jazyka?

Úplně v počátku byla volba spíše náhodná – poznat jazyk lidí, se kterými se běžně setkáváme. Později díky svému zaměření – speciální pedagog, jsem o toto studium začal mít větší zájem. Zájem mám však nejen o jazyk samotný, ale také o kulturu, chování a život Romů, protože se s nimi v rámci své praxe setkávám. Pracuji s nimi, a tak jim chci rozumět a poznat je trochu i z té jejich stránky a nejenom z pohledu sociálního pracovníka. V budoucnu neplánuji odbornější zaměření vysloveně na Romy, spíš jen nadále budu zůstat v kontaktu s děním kolem Romů, jejich problematiky a kulturních akcí. Romský jazyk je zejména má osobní zájmová volba.“

Romano džaniben – jevend 2007
Časopis romistických studií

Tento časopis vychází díky finanční podpoře Ministerstva kultury České republiky.

Toto číslo je výstupem z výzkumného záměru č. MSM 0021620825
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Toto číslo časopisu vyšlo za finanční podpory České rady pro oběti nacismu

Projekt je financován za finanční podpory Nadace Arbor Vitae

Projekt byl podpořen z prostředků Nadačního fondu obětem holocaustu.

Vydává Romano džaniben
Ondříčkova 33, 130 00 Praha 3
tel.: 222 715 947, e-mail: dzaniben@email.cz, www.dzaniben.cz
bankovní spojení: 161582339/0300

Šéfredaktor: Peter Wagner
Výkonné redaktorky: Lada Viková, Helena Sadílková a Adéla Gálová
Technická redaktorka: Eva Zdařilová
Recenzovali: doc. PhDr. Jiří Nekvapil, CSc.
a Ass. Prof. Mag. Dr. Dieter Halwachs
Sazba: Petr Teichman
Tisk: PBtisk, Příbram

Produkcí zajišťuje nakladatelství G plus G, s.r.o.,
Plavecká 14, 128 00 Praha 2
tel: 222 588 001, e-mail: gplusg@gplusg.cz, www.gplusg.cz

Náklad: 600 ks
Doporučená cena: 160 Kč
Roční předplatné: 320 Kč (včetně poštovného a balného)

ISSN 1210-8545

Evidenční číslo podle tiskového zákona: MK ČR E 6882

Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Obsah zveřejněných polemických článků
nemusí být totožný se stanoviskem redakce. Podávání novinových zásilek povoleno
Ředitelstvím pošt Praha č.j. NP 1360/1994 ze dne 24.6.1994.